

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

Národní fronta – místní výbor Horní Kamenice

1983–1988

Inventář

EL NAD č.: 2008

AP č.: 534

Monika Žáčková

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	6
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7

Příloha:

Seznam použitých zkratk	8
-------------------------	---

Inventární seznam	9
--------------------------	----------

I. Vývoj původce archiválií

Preferovaná forma jména původce: Národní fronta Místní výbor Horní Kamenice

Datum vzniku: 22. 10. 1973

Datum zániku: 4. 4. 1990

Původcem archivního fondu Národní fronta – místní výbor Horní Kamenice je Místní výbor Národní fronty Horní Kamenice (MV NF). MV NF neměly vlastní sekretariát, schůze se většinou konaly v prostorách místního národního výboru nebo v kulturních zařízeních obce.

Národní fronta, ustavená již na jaře 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

MAV NF se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu.¹ Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSČ).

Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla se volil předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s okresním akčním výborem Národní fronty (OAV NF) na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opise na OAV NF.

Ustavení a složení MAV NF v Horní Kamenici schválil OAV NF Domažlice 4. března 1948. Předsedou se stal pan Šiman. Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a „nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců KSČ. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů.

Akční výbory Národní fronty ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů.² Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“. Činnost místního výboru Národní fronty (MV NF) se de facto omezila na řízení a kontrolu nad státně politickými akcemi, kulturními akcemi, osvětovou činností a činností jednotlivých společenských organizací.

Obec Horní Kamenice náležela do roku 1949 do soudního okresu Horšovský Týn ve správním okrese Horšovský Týn. Od roku 1949³ příslušela do okresu Stod. Součástí okresu Domažlice se Horní Kamenice stala teprve po reorganizaci státní správy od 1. července 1960.⁴ V té době MV NF v Horní Kamenici pravděpodobně již nefungoval. Zatímco ve většině obcí okresu Domažlice počátkem šedesátých let MV NF ukončily činnost, v Horní Kamenici měl

¹ V sídle farností měl být do místního akčního výboru Národní fronty kooptován ihned po založení farního výboru Katolické akce jako člen místního akčního výboru Národní fronty také jeden jeho zástupce.

² Nejvýše stál ústřední výbor, jemu byly podřízeny krajské výbory a městské výbory Prahy, těm podléhaly okresní výbory a okresním výborům městské, obvodní a místní výbory Národní fronty.

³ Podle vládního nařízení č. 3/1949 Sb., o územní organizaci okresů v českých zemích.

⁴ Na základě zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu.

být (podle přehledu MV NF na okrese Domažlice vypracovaného Okresním výborem Národní fronty /OV NF/ Domažlice 11. února 1961) po proběhnutí výroční schůze místní organizace KSČ ustaven nový MV NF. Zda k ustavení skutečně došlo, se prozatím nepodařilo dohledat. Činnost většiny menších MV NF na okrese však stagnovala, aktivně pracovaly převážně jen městské výbory NF a MV NF ve větších (střediskových) obcích. MV NF v Horní Kamenici patrně také nepracoval.

K opětovnému ustavení MV NF v Horní Kamenici došlo 22. října 1973. Předsedou se stal V. Volena. MV NF se věnoval především plnění volebního programu, socialistických závazků, akcí „Z“, činnosti jednotlivých společenských organizací Národní fronty a celonárodním oslavám.

Činnost MV NF Horní Kamenice postupně slábla, respektive v druhé polovině roku 1980 zcela ustala. Předsednictvo OV NF v Domažlicích proto na svém zasedání 20. ledna 1981 po projednání s KSČ v Horní Kamenici navrhlo jeho zrušení a integraci do Holýšova (s účinností od 1. května 1980 byl s MěNV Holýšov sloučen také MNV Horní Kamenice).⁵ Avšak již v průběhu roku 1983 došlo k ustavení nového MV NF v Horní Kamenici, předsedou se stal L. Pechman.⁶

V roce 1985 MV NF Horní Kamenice sdružoval sedm členských organizací Národní fronty (místní výbor Českého svazu žen, Československého červeného kříže, Svazu socialistické mládeže, Svazu požární ochrany, Dohlížecího výboru Jednoty, Tělocvičné jednoty Sokol a Českého mysliveckého svazu) s celkovým počtem 377 členů. MV NF zastupovalo 11 delegátů ze společenských organizací Národní fronty, přičemž zastoupení měla také Místní organizace KSČ Horní Kamenice a Městský národní výbor Holýšov (MěNV). Činnost MV NF se orientovala především na zabezpečení jednotlivých státně politických akcí (například „májových“ oslav, oslav Velké říjnové socialistické revoluce, oslav Mezinárodního dne dětí, Mezinárodního dne žen, mírových ohňů apod.). Mimo to se Národní fronta podílela na uskutečňování brigádnických akcí ke zlepšení životního prostředí či sběru odpadových surovin. Schůze MV NF se konaly zhruba jednou za dva měsíce. Podle zprávy (zpracované OV NF v Domažlicích) z provedeného průzkumu MV NF v Horní Kamenici ke zjištění činnosti a aktivity měl MV NF dbát na lepší úroveň zápisů ze schůzí a plán práce, více se zabývat otázkou mírových ohňů a práce s mladou generací, zabezpečovat koordinovanost jednotlivých akcí a lépe spolupracovat s občanským výborem.

V souvislosti s politickým vývojem v Československu po 17. listopadu 1989 došlo zákonem č. 135/1989 Sb.⁷ ke zrušení článku čtyři Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960 o vedoucí úloze KSČ a článek šest byl upraven tak, že „Národní fronta je politickým výrazem svazku národů a národností, sociálních vrstev a zájmových skupin. Mohou se v ní sdružovat politické strany, společenské a zájmové organizace“. Ústřední výbor Národní fronty Československé socialistické republiky ukončil rozhodnutím organizací v něm sdružených činnost 7. února 1990. Národní fronta jako celek tímto dnem zanikla, její majetek připadl státu. Nižší složky byly uvedeny do klidového stavu a v průběhu roku 1990 svou

⁵ Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 283.

⁶ Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 26, inv. č. 219.

⁷ Ústavní zákon č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

činnost také ukončily.⁸ MV NF v Horní Kamenici nejprve uzavřel hospodaření a 4. dubna 1990 došlo k jeho úplnému zrušení.⁹

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Horní Kamenice vznikl v roce 2018 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní výbor Horní Kamenice jednu úřední knihu z let 1983–1988 (č. j. SOAP/010-0605/2018). Jednalo se o knihu, která pocházela z přímé činnosti MV NF Horní Kamenice.

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“. O uložení dokumentů MV NF Horní Kamenice či o jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace. V archivním fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice je uložen protokol o předání materiálů ze zrušeného MV NF v Horní Kamenici, který zaznamenává předání jednoho razítka s poznámkou o zrušení hospodaření MV NF v roce 1989.¹⁰ V dochované pokladní knize je však zaznamenáno zrušení hospodaření MV NF ke dni 5. prosince 1988 a předání pokladního deníku s doklady OV NF v Domažlicích.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Horní Kamenice obsahuje jedinou archiválii a tou je účetní kniha z let 1983–1988. Tato archiválie, ač nemá vysokou výpovědní hodnotu, byla ve fondu ponechána jako jeden z mála dokladů existence MV NF v Horní Kamenici.

Po formální stránce je inventář zpracován podle metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlédnutím k dodatku metodického pokynu z roku 2014 č. j. SOAP/006-01300/2014 a dále podle metodického návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová Základní pravidla pro zpracování archiválií č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013.

Archivní fond Národní fronta – místní výbor Horní Kamenice je z hlediska úplnosti stavu zachování archiválií označen jako torzovitý.

Během pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Fyzický stav archiválie je dobrý, archiválie není poškozena. Jazykem archiválie je čeština.

Dochovaná úřední kniha byla při současném zpracování a inventarizaci uložena do atypického kartonu o celkovém rozsahu 0,04 bm.

⁸ Dne 20. září 1990 schválilo Federální shromáždění ústavní zákon č. 376/1990 Sb., kterým se mění Ústava České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně je článek o existenci Národní fronty zcela vypuštěn, uvádí pouze článek o vypořádání majetku, který spravovala bývalá Národní fronta.

⁹ Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 285.

¹⁰ Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 285.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archiválie inventarizovaného archivního fondu pochází z činnosti MV NF Horní Kamenice. Dochovala se pouze pokladní kniha, která zaznamenává výdaje MV NF, jméno a příjmení předsedy v době založení pokladní knihy a otisk „kulatého“ razítka s nápisem Místní výbor Národní fronty H. Kamenice okr. Domažlice.

Místní výbory Národní fronty se řídily usneseními okresního výboru Národní fronty, plnily jeho úkoly a zasílaly mu zprávy o činnosti. Pro utvoření obrazu o fungování Národní fronty v Horní Kamenici je proto nezbytné ke studiu využít archivní fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551). Vzhledem k tomu, že obec Horní Kamenice náležela do soudního okresu Horšovský Týn ve správním okrese Horšovský Týn do roku 1949 a od roku 1949 do okresu Stod, je potřeba prostudovat také archivní fond Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn (EL NAD 570), uložený ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně a archivní fond Národní fronta – okresní výbor Stod (EL NAD 904), uložený ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Národní fronta – místní výbor Horní Kamenice v roce 2019 uspořádala a archivní pomůcku sestavila Monika Žáčková.

Horšovský Týn dne 27. 11. 2019

Monika Žáčková

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Horšovský Týn*, kar 1, inv. č. 3.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 26, inv. č. 219.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 66, inv. č. 282.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 283.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 285.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 79, inv. č. 291.

PEŠŤÁK, Michael. *Národní fronta – krajský výbor Plzeň (1939) 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

Literatura

BĚLINA, Pavel a kol. *Kronika Českých zemí*. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha : Libri, 1999.

GARKISCH, Miloš – TOPINKA, Jiří. *Národní fronta – okresní výbor Beroun 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017–01–12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. *Národní fronta 1948–1960*. Praha : Academia, 2012.

MATOUŠEK, Stanislav – TRÁVNÍČEK, Tomáš. *Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti*. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. *Únor 1948 a akční výbory Národní fronty*. Praha : Academia, 1978.

Seznam použitých zkratk

akce „Z“	akce zvelebení
AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MěNV	městský národní výbor
MNV	místní národní výbor
MV NF	místní výbor Národní fronty
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
okr.	okres
OV NF	okresní výbor Národní fronty
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

Knihy
Účetní knihy

1	Pokladní kniha MV NF Horní Kamenice	1983–1988	ukn 1
---	-------------------------------------	-----------	-------

Název archivní pomůcky:	Národní fronta – místní výbor Horní Kamenice
Značka archivního fondu:	NF MV Horní Kamenice
Časové rozmezí:	1983–1988
Počet evidenčních jednotek:	1 (1 úřední kniha)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah v bm:	0,04 bm
Stav ke dni:	27. 11. 2019
Zpracovatel(é) archivního fondu:	Monika Žáčková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Monika Žáčková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 27. 11. 2019 – č. j. SOAP/10-696/2019